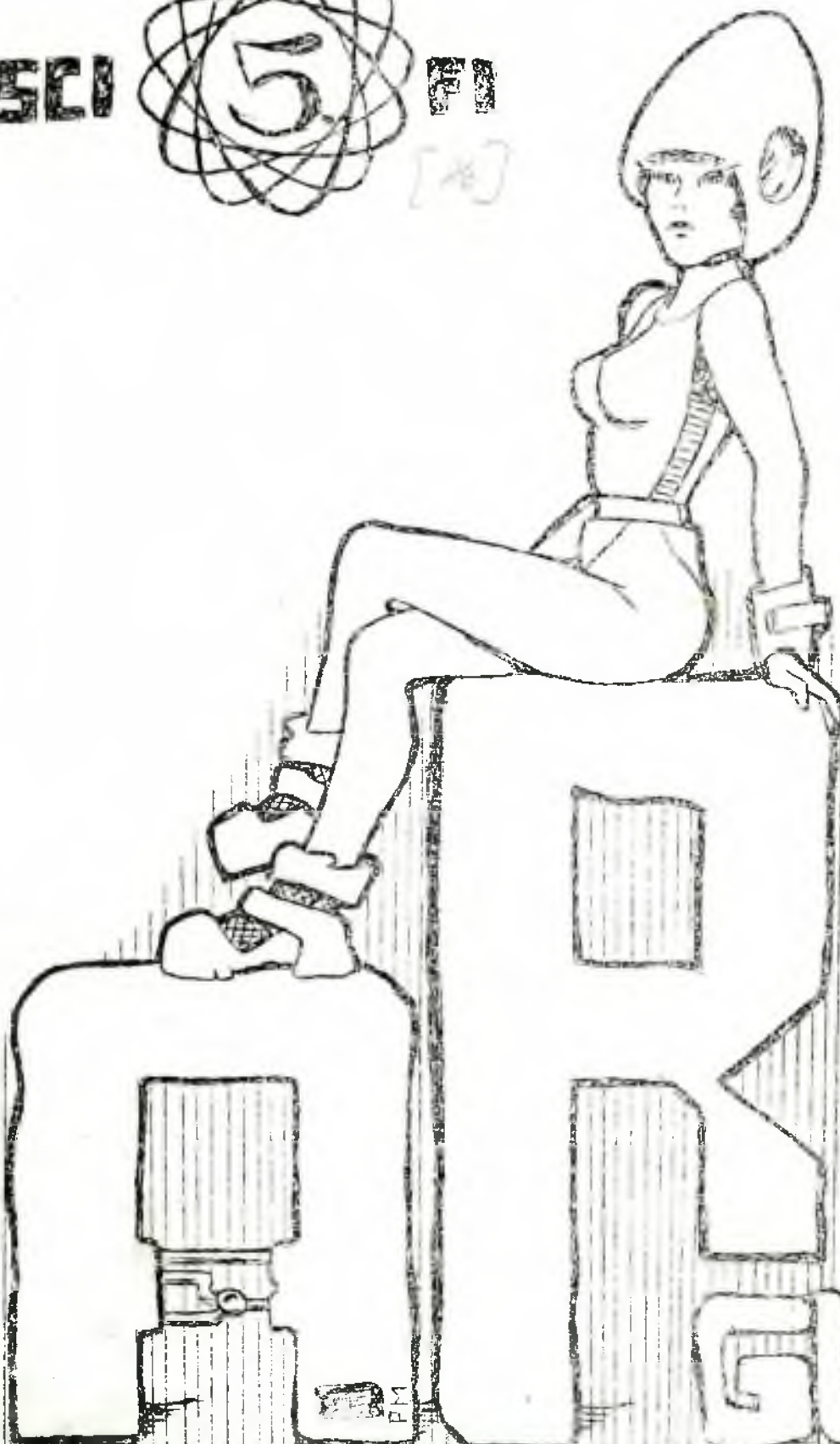

SCI

FI

[4]

GUS

Pokrok

Otevřely se dveře a do místnosti vstoupil domácí robot pana Heelinga.

Podivně zařízená místnost byla tvořena černým, lakovaným nábytkem, starým nejméně dva tisíce let. Všechno zde prozrazovalo zájem majitele bytu o historii. Dominantu tvořilo křeslo, postavené s cílem do středu místnosti, za jehož opěradlo by se mohla ukrýt beze zbytku lidská postava. Pan Heeling, opírající se o opěradlo vykládané proužky světloujícího dřeva se přestal dívat z okna. Jeho pohled sjel nejprve na krásný koberec a potom se celé křeslo otočilo ke dveřím. Otáčivý pohyb se ke křeslu ve skutečnosti nehodil, ale pan Heeling nedokázal vycítit takové detaily ve skladbě starodávných věcí, jimiž se s oblibou obklopoval.

Metr široká krychle z naleštěného kovu s různými manipulačními chápadly působila na pozadí portálových dveří, zdobených černými terakotnými ozdobami, jako výbuch sopky v papírovém městečku. To poznal ihned dokonce i pan domácí a proto také svého robota do pokoje nerad pouštěl a pohled na něj o této místnosti přímo nesnášel.

Křeslo se otočilo zpět.

„Co je?“ vykřikl rozzuřeně na železnou nestvůru, jak ho často nazýval.

„Přišla pošta, pane,“ odvětil stroj otrocky, jak ho to člověk naučil.

„A proto mě tady otravuješ?“

„Přišla doporučená pošta, mám vám ji hned odevzdat,“ začal znovu robot, jakoby se bránil.

Z křesla se ozval strohý rozkaz, podnicený zlostí: „Polož to sem a jdi.“

Na straně opěradla se vysunula ruka a uchopila podávanou kazetu. Muž se chvíli díval z okna, pak natáhl ruku, stiskl knoflík na straně stolku a do otvoru vložil kazetu. Potom tlačítko zlehka uvolnil. Jistý bas rozezněl každou molekulu vzduchu:

„Dne 3. února, roku 3903 v Sevtonu.“

Oznámení!

Dnes - zemřel za velmi podivných okolností Váš nevlastní bratr - Red Haller. Zřejmě šlo o nešťastnou náhodu, způsobenou neopatrností. Smrt pana Hallera je těžkou ranou pro celý svět historiků.

Jeho osobnost byla světoznámou, jeho znalosti byly habyté tvrdou prací a byly nedocenitelné.

Chťšl bych Vám jménem Klubu dějin vyslovit upřímnou soustrast. Pochřeb se koná dne 5. února.

Všci pana Hallera, náležící Vám, jako jeho nejbližšího příbuzného, budou zaslány poštou.

S účastí

Váš

Robert Müller

V nastalém tichu místnosti zaznělo ještě rušivé klapnutí automatického zastavení.

Čtyřicetiletý muž se zvedl z pohodlného anatomického křesla a začal nervozně přecházet po místnosti a hlasitě vyslovovat své myšlenky.

„Zemřel. No sláva. Startovní výstřel. Štěstí mi dává své znamení. Doposud jsem byl věčnou dvojkou v historii. Teď se všechno mění. Jak je to zvláštní. Historie - věda, vyřazená ze zájmu společnosti a provozovaná jen jako zábava. Ale zábava tisíců ... a já v jejich čele.“

Zahleděl se do stropu a díval se vlastně na nebe, kde se už viděl. Závrať štěstí nezpůsobila zakloněná hlava, ale roky toužebně očekávané sladké sláva.

Odporná radost ho beze zbytku zachvátila.

Proč až teď? Rozdíl mezi sebou a bratrem dobře znal. Zatímco Reda historie bavila, on se jí učil jenom ze závisti a vlastně - - nerad.

Přes to všechno znalosti měl a dneškem se opravdu stal PRVNÍM.

Ranní slunce probleskovalo záhyby závěsů do místnosti. Vědec se probudil, pomalu vstal z postele a zaniřil ke koupelně.

V předsíni zastihl robota, nad bělostně zabalenými a provazem zpevněnými balíky.

„Co to je?“

Robot odstoupil od hromady a odpověděl: „Dnešní pošta, pane. Z pozůstalosti vašeho bratra.“

„Aha ... donek do pokoje.“

Na malé židli u stolu seděl muž a prohlížel si knihu. Nalevo od sebe měl kupu papírů a provázků a napravo bylo několik kazet se záznamy. Existence skutečné knihy vědce udivila. Knihu mohl obyčejný člověk vidět ještě tak leda v muzeu, ale číst v ní ... to bylo něco neopakovatelného.

Na náhbetě knihy bylo zlatými písmeny vytisknuto nepochopitelné slovo - FILOSOFIE !

Pan Heeling s obrovským zájmem přešel z prohlížení obalu na první stranu knihy. Zaujal ho hned rok vydání : 1687

"Tři tisíce pět set let" zabručel si a vrhl se dychtivě do čtení.

Stmívalo se a on stále u slabého osvětlení četl. Ze začátku ho rušila podivnost písmen, potom přestal vnímat slova jako množství písmen a pouze očima přelétával řádky. Přeslechl dokonce i pohyb dveří. Stříbrná krychle stála nerozhodně na prahu a hledala marně ve svých programech název pro to, co "pán" dělá. Nakonec dospěla z naprostého zmatku k jedinému možnému řešení a odešla.

Na pohovce ležela nehybně postava pana Heelinga. Chabé osvětlení vytlačovalo ze tmy číslo stránky 139, ale nikdo je číst nechtěl. Muž ležel a spal. Nespál klidně. Ve snu se vynořovaly vzpomínky na nedočtenou knihu. Ta část vědomí, která nikdy neusíná, pečlivě třídila informace a dávala je do souvislostí. Vznikala tak řada nových kombinací, smíchaných se starými vědomostmi. Nezůstávaly pouze ve formě výsledků, ale formovaly se z nich skutečné znalosti, mizící, nebo postupující do dalšího kola, kde byly znovu tříděny. Skutečné - denní vědomí - neúčastníci se aktivně s údivem pozorovalo jakoby z povzdálí, jak se snící myšlenky přeskupují, jak bojují, jak se třídí,... jenomže vtom bylo najednou vyděšeno a strnule pozorovalo náhlý pořádek a jednoduchost, vzniknuvší z předešlého chaosu, jímž se dosud bavilo. Zůstalo s otevřenými ústy stát nad poznanou skutečností. Tu právě představovala vítězná kombinace, jediná možná a zákonitě odpovídající pravdě...

Byla to udivující pravda, plynoucí ze známých a samozřejmých věcí. Nová kombinace se pomalu formovala v myšlenku ... v jistotu.. v pravidlo.. byla tak jasná, tak zřejmá, tak děsivá že pozorující vědomí z ničeho nic nadskočilo a... muž se probudil ...

Probuzem. Právě teď. Každý sen mu něco přinášel. Teď se stalo znovuobjevení snu jeho životním cílem.

"Jenom chvilíčku. Počkat na výsledek." Cítil, že jako spící cosi věděl, cosi nedocenitelného, cosi, po čem člověk odjakživa pásl.

Rozčilený přecházel po místnosti. Černý nábytek ho neuklidňoval. Naopak. Ubíjel ho, smál se mu: „Tvůj život je ukryt celý ve snu. Bez snu nemá smysl. Ztrácí se tvoje sebevláda. Co je ti platné prvenství. K čemu je sláva ?!

Občejný sen je mnohdy takový, co skryvá, je pro tebe nepolapitelné."

"Však uvidíš," řekl neznámému.

"Dnes už neusnu. Půjdu se projít - potom se mi bude líp spát ... Co to jenom bylo ? Čelo se to týkalo ?" Ani pravidelný krok ho nevytrhl z úvah. Po krátké chůzi vešel do krásné, moderní budovy, stavěné z množství skla, nasazeného v tlustých ocelových rámech. Vědec prošel chodbou, zaklepal na dveře a vešel.

"Ahoj. Paule," pozdravil svého přítele doktora.

"Nazdar, Rudolfe. Co potřebuješ ?"

"Mám několik otázek. - Tak třeba: Čím je podmíněné to, co se lidem zdá ?"

"Tohle bys chtěl vědět ? ... No, tak většinou je to variace na zážitky předešlého dne. Není to ale pravidlem. Některé sny se ti zdají ... vícekrát, některé přijdou jen tak. Těch je ale přece jen méně."

"Hm," řekl zamyšlený vědec. "mohu navodit situaci, aby se mi zdál sen, který chci ?"

Místo nejisté odpovědi, již čekal, se ozvalo jen strohé. "NE !"

"Tak díky. Ahoj."

"Ahoj," odpověděl udiveně vědcův protějšek v bílém plášti.

Pana Heßlinga takhle rozprava moc neuspokojila. Přesto se rozhodl sepsat si všechno, co dělal v ten den.

Nad psaním si vzpomněl na včerejší zásilku, ... a nakonec i na knihu.

"Ten zvláštní název - FILOSOFIE. Velmi zajímavé věci tam byly. Že by to bylo tím ? Snad! "

Muž vstal a zavolal robota.

Kniha ho zase upoutala, ale nečetl ji jako dřív, hledal v ní něco, co by obrátilo svět, co by vyzdvihlo hlavně jeho. Něco obrovského, tisíce let starého, a přesto teprve dnes převratného. Nevěděl, co to je. Měl jenom silné tušení. Tušení slávy, života. Nehledal nové. Hledal schody pro sebe. Tušil ve svém hledání výsadu, již měli lidé dřív, když nebyli zatíženi předsudky a objevy a z nezkresleného pohledu neznalosti zespodu obzírali svět a popisovali ho. Tam někde musel teď začít hledat. Jejich názory a vidění - to bylo ono.

Dostal se asi do poloviny třistastránkové knihy, když to našel. Přečetl to a zdálo se mu, jakoby mu vybuchl mozek. Nedovedl pochopit, že to neviděl dřív. Snad nepolcžil novou myšlenku do správné souvislosti, snad větu přeskočil.

To teď nebylo důležité. Najednou byl géníem. Teď to věděl. Nebyl odkázán na žádný sen.....

Robot zachytil výkřik z pokoje. Vešel do místnosti. Křeslo se prudce otočilo ke dveřím a rozesmátý muž hleděl na "železnou nestvůru".

"Přišla pošta, pane!"

"Čti!" ozval se až hysterický hlas šíleného štěstí.

"Pan Haller zemřel podle dalšího zjištění na psychický záchvat ší...." robot četl dál, ale jeho pán neslyšel kromě jména ani slovo z toho, co četl.

"Rozumíš, nestvůro? Nová věda. Co je mi do nějakého Hallera. Je proti mně maličký, jako mravenec, já jsem největší géníus lidsvta".

Výkřiky vět byly přerušovány strašlivým smíchem. Nebyl to smích šťastný nebo veselý, byl to smích smrti....

"Já teď vím... Já vám... Všechny znalosti lidsvta se přece dají spojit a vytvořit celek, jako základ další, ..." muž, jakoby zestárl. Trosky starce lapaly po dechu, zalykaly se...

"Jak je to jednoduché... Nikdo to neví... Já ..."

Výkřiky byly stále více přerušovány, smích byl spíš snahou nadechnout se. Muž se chytal za srdce. Padal na zem, skákal...

Robot se udiveně díval. Nedovedl pochopit, co se děje. Něco mu napovídalo, že je pán nemocen, ale ve skutečnosti to neregistroval. Vypověděly mu některé části mozku a začal si pro sebe povídat: "Něco nového, převratného ví. Proč to nejde všem říct? Proč tu skáče, proč bije hlavou do zdi??"

Jeho pán. Robot nemohl zakročit...

Najednou zazněla tvrdá rána a lidské tělo se neohrabaně sesulo k zemi. To už byl robot u videofonu a volal pomoc ...Pozdě.

Průvan ze dveří trochu rozouchal vlasy na hlavě mrtvého a obrátil list v knize ležící vedle zkřivených rysů obličeje a sevřené pěsti. Do pokoje vběhli lidé v bílých pláštích. Na první pohled poznali smrt. Robotův mozek, zničený pohledem na mrtvého člověka byl předurčen k celkové opravě, a proto připadaly výkřiky, vycházející z otvoru v naleštěné krychli postříkané krví, vytékající ještě mrtvému z úst, všem nesmyslné. Nikdo neposlouchal zmatené robotovy věty: "Proč skákal člověk... Proč nešel říct VŠEM ...?? ... Zemřel...Proč...proč...!!??"

patří ke staré generaci spisovatelů SF, ale přesto dosud nepřestal psát knihy, i když v poslední době začíná ve psaní polevovat.

Debutoval r.1931 a prvních třináct let psal jen průměrně dobrodružné space-opery pro magazín *Astounding SF*. Svůj vlastní styl našel až r.1944 kdy vydal první dvě novely, které se staly základem pro jeho nejslavnější knihu - sbírku volně navazujících povídek *CITY*, r.1952 u nás pod názvem *Když ještě žili lidé*. Zde se poprvé objevuje jeho typický hrdina - obyčejný člověk s jednoduchou teorií světa, na jehož bedrech nezřídka spočívá osud celé naší planety.

Tento hrdina se objevuje i ve slavné novele *THE BIG FRONT YARD*, 1956 Velký dvorek /, tematicky související z oblasti paralelních světů a v druhém slavném Simakově díle *THE STATION* /1963, Přestupní stanice/. Přestupní stanice je v románu objekt, který vypadá zvenku jako kůlna, ale který je ve skutečnosti rušnou přestupní stanicí mimozemských civilizací. O stanici se stará nesmrtelný stařeček, nosící v sobě toto velké tajemství, které nesmí lidstvu prozradit, přitom se snaží o přijetí Země do Galaktického společenství.

Počátkem 70. let Simakovy romány ztrácejí na originalitě, proto se zmíním jen o románu *OUR COMMON SUNDAY* /Děti našich dětí, 1974 /, vyprávějící o útěku lidí z budoucnosti nazpět časem před invazi příšer.

Kromě již zmíněného románu *Když ještě žili lidé* vyšly česky čtyři Simakovy povídky. Z nich nejzajímavější je *POTYČKA* /v Tunelu do pozitří/ a *SOURD* /časopis 10041 /. Povídka *PIPOG* je vlastně poslední dodatečná kapitola románu *Když ještě žili lidé* /jejíž stručný obsah následuje /, publikována poprvé r.1973 ve sbírací vydání na výročí úmrtí editora a spisovatele J.W.Campbella.

Když ještě žili lidé

/stručný obsah /

Autor románu popisuje na osudech dvou Websterů osudy lidí, psů a robotů. Celé je podáno jako legenda psů, kteří sepořádávají nad její možnou pravdivostí. Je rozdělena na osm zastavení.

V první se dozvídáme, že lidstvo objevilo hydroponiku /pěstování rostlin v živných roztocích/, což mělo za následek rozpad měst, neboť se všichni přestěhovali na venkov, kde byly levné pozemky. Tím se stalo nemožné použití atomových zbraní a atomové energie se začalo využívat jako nejlevnějšího zdroje energie.

V druhé části se objevuje robot Jenkins, který nás pak provází všemi obývanými částmi. Je to robot Jerome A. Webstera, žijícího v domě vzniklém během prvního dílu. Jerome se zabývá fyziologií Martanů, zvláště jejich mozkem a právě proto se na něho obrátili s žádostí o pomoc, když jeho přítel a největší martanský filozof Juwain utrpěl úraz hlavy. Bohužel Jerome trpí agorafobií /ohrožením strachem před volným prostorem/, který napřekona s Juwain umírá. S ním mizí i naděje na dokončení jeho filozofie, která měla posunout lidstvo ve dvou generacích o statisíce let dopředu.

Ve třetí kapitole dochází k velkému zlomu. Zde se setkáváme s prvním mluvčím psem Nathanielem, kterému dráčí z Websterů upravil hrtan a hlasivky, aby mohl mluvit. Zároveň se zde setkáváme s mutanty, což jsou lidé se zvláštně vyvinutými smysly. Ty vyhledává muž jménem Grand, který má za úkol najít mutanta, který by byl schopen dopravovat Juwantovu filozofii. Když ho konečně nachází, mutantovi Joeovi, ten projeví naprostou lhostejnost k ostatním lidem a odmítá ji dopravovat. Grand nakonec poznává, že sebezničující sklony jeho rasy jsou nevykřešitelné a proto svěruje

poslání lidstva psu Nathanielovi.

Čtvrtá kapitola se odehrává na Jupiteru, kde lidé zkoumají povrch planety v podobě obyvatel Jupitera - Skokaňů, na které je přemoduluje konvertor. Protože se zatím žádný z pozemšťanů nevrátil zpět na základnu, rozhodne se kapitán že půjde on se svým psem. Po průchodu konvertorem objevuje na planetě nádherný život, který je nesrovnatelně lepší než na Zemi a proto se rozhodne, že se nikdy nevrátí.

Přesto se kapitán po pěti letech rozhodne pro návrat na základnu a to proto, aby přinesl lidstvu zprávu o ráji. Světová komise se ale snaží tuto zprávu před lidmi zatajit, protože má opodstatnělý důvod z jejích následků. A právě tehdy vystoupí mutant Joe a předá lidstvu dopracovanou Juwantovu filosofii, která umožňuje pochopit stanovisko druhého člověka v jeho úplné podstatě.

Pozemšťané se vlivem Juwainovy filosofie snadno rozhodnou pro odchod na Jupiter. Na Zemi zůstává pouze několik jedinců v Ženevě. Ostatní část Země ovládnou psi o které se stará robot Jenkins. Ten, aby odstranil nevýhodu toho, že psi nemají ruce, přidělí každému psu jeho robota. Jednoho dne navštíví Jenkinse Ion Webster z Ženevy. Během návštěvy pochopí, že si psi vytvořili svoji filosofii, kterou by lidé omezovali. Proto se rozhodne uzavřít Ženevu a zbytek lidstva uložit do hibernizace.

Psi se vyvíjeli dále dle své filosofie a vytvořili společnost zvířat bez zabíjení. Do této společnosti patří i několik mladých lidí, kteří nežili v Ženevě. Psi objeví cestu do paralelních světů, odkud zřejmě také přicházejí na Zemi zlí tvorové "skřítkové". Jednoho dne jeden z lidí objeví luk a nechtíc zabije jiného tvora. Tehdy Jenkins pochopí, že lidem je jejich bojovná povaha pevně vštípena a je zřejmě nevykořenitelná. Vydává se proto pro radu k mutantům, ale zjistí, že odešli do svých paralelních světů. Náhodou se stane svědkem střetnutí člověka a zlého skřítky a se dozví zaklínadlo kterým se lze dostat do světa skřítků. To ho přivede na myšlenku odebrat se i se zbývajícími lidmi do tohoto světa, kde se budou moci lidé rozvíjet aniž by přitom omezovali psy.

Psi se střetávají s dalším nepřítelem, mravenci. Ty se po jednom mutantově experimentu začnou velice rozvíjet a stavět po celé Zemi velkou "budovu", která začíná vytlačovat psi. Budovu pomáhají stavět roboti, které mravenci ovládají. Roboty získávají buď od psů a nebo z divokých robotů, kteří kdysi dávno utekly lidem. Jenkins po několika letech zjistí, že se může pohybovat v paralelních světech a vrátí se ze světa skřítků. Hledá pak psům pomoc proti mravencům. Vydá se proto do Ženevy, kde vzbudí Iona Webstera. Ten mu poradí postup který používali lidé. Je to velice jednoduchý postup. Stačí vzít cukr a smíchat ho s jedem. Jenkins však pochopí, že tato metoda není užitečná pro psy, kteří nemohou zabíjet.

To všechno se stalo v jednom dni, i když Jenkins přesně navěděl, kterého dne to bylo, protože...

Zed Budovy se počala bortit, právě když Jenkins přecházel přes louku směrem k domu...

Jenkins se posadil na dveře domu Websterů a vybavil si onen dávno zašlý den, kdy do tohoto domu zavítal živý člověk ze Ženavy a řekl jednemu malému psu, že on, Jenkins, je vlastně také jeden z Websterů. Tehdy byl na to Jenkins skutečně pyšný...

Všel znovu na louku a zamířil k grázlům, honícím se ve vysoké trávě, když ráhodou vlezl ze svých chodbiček. Chtěl se alespoň na chvíli mezi ně vešít, bhat mezi nimi a povídat si s nimi. Nečláral to s žádným zvláštním potěšením; byli to nevědomí a bezstarostní tvorečkové. Foritoval však v jejich společnosti zvláštní teplo, které pro ně i pro něho znamenalo klid a bezpečí. Nebylo také divu: žily na této louce nyní samy a neměly se čeho obávat. Ať už tu zbylo jen pár druhů drobného hmyzu, kterým se živily. Nic jim tedy nehrozilo.

Jenkins se dříve často téžal, jak je možné, že myši nakonec zůstaly, když všechna ostatní zvířata odešla ze sy do jejich světů skřítek. Psi by je byli ochotně vzali s sebou, ale myši se nechtěly nikam jít. Snad jim bylo natolik dobře tam, kde se ještě pořád žily, anebo jim jejich smysl pro domov zabraňoval přestěhovat se dále.

Myši a já, řekl si Jenkins. Protože on mohl také odejít. Mohl by odejít i teď, kdyby si to přál. Může odejít vlastně kdekoli. Ale neudělal to a zůstal zde, stejně jako tyto myšky. Nečoudil si ani představit, že by mohl dům Websterů opustit. Bez něho by žil jen napůl.

Zůstal tedy. A díky tomu se dům stále tyčil na kopci. Bez něho, pomyslel si Jenkins, by dnes už byl v troskách. Ale on je stále a s největší pečlivostí udržoval a opravoval. Jakmile se některé kmeny začal uvolňovat, nahradil je okamžitě novými. Ze začátku se ovšem od ostatních dost lišil a působil doje cizoty, ale to časem zmizelo. Vítr, déšť i slunce brzy opravovaly kmeny, které, když obrostli mechem, se od ostatních nížek nelišili.

Tak stále pečlivě stříhal trávník, staral se o všechny keře, květinové záhony, a nevynechával ani živý plot. A když k tomu uvnitř očistil nábytek a vyleštil všechny podlahy, vypadal dům oprávněně reprezentativně. Alespoň natolik, říkal si se skrytým uspokojením, aby v něm mohl přivítat některého Webstera, kdyby náhodou přišel. Nebyla však sebemenší naděje, že by k něčemu takovému mohlo dojít. Websterové, a ti, kteří odešli na Jupiter, už nebyli skutečními Websteri a ti, co zbyli

v Ženevě, byli stále v hibernaci. Pokud svém Ženeva a lidé v ní vůbec ještě existovali.

Nyní byli pány světa mravenci, kteří z něj udělali jednu velkou Budovu. Alespoň si to myslel, i když si nemohl být úplně jistý. Ale díky svým speciálním smyslům robota /které měl zvláště vyvinuté/ tušil, že na světě zbyla ze všeho jen ta nesmyslná Budova, kterou si mravenci postavili. Třeba tak "nesmyslná" nebyla, ale kdo mohl vědět, k čemu měla mravencům sloužit?

Mravenci tedy obsadili svět, ale před domem Websterů se zastavili. Co je k tomu přimělo? To Jenkins netušil. Faktem je, že svou Budovu postavili všude kolem a tím vytvořili z domu a přilehlých pozemků kolem něho něco na způsob kruhovitého nádvoří s obvodem kolem osmi kilometrů, v jehož středu byl vršek s tvůčím se domem.

Pod zapadajícím sluncem prošel Jenkins loukou a dával přitom pozor, aby svými nohama nešlápl ani na jedinou myšku. Vždyť kromě myši jsem tu sám, pomyslel si. A vlastně tu byl úplně sám, protože jeho styky s těmito zvířátky mu nebyly skoro k ničemu. Websterové, psi i všechny ostatní zvířata byli dávno pryč. A roboti odešli také; někteří zmizeli v Budově a pomáhali mravencům v této nestvárné stavbě a ostatní odlétli ke hvězdám. Touhle dobou už snad i dosáhli svého cíle, říkal si Jenkins. Byli pryč už tak dlouho, že po tolika století k zapomněl, kdy vlastně odlétli. Nevěděl to a nikdy se to už nedoví, protože se již před dlouhou dobou rozhodl, že ze své mysli vymaže nejen čas. Jinak by neměla existence v takovém světě žádný smysl, říkal si. Teprve mnohem později si uvědomil, že se tímto způsobem snažil zapomenout. Ale bylo to marné. Zapomenout nemůže, je odsouzen k tomu aby si stále všechno pamatoval. Znovu se mu vynořily v paměti nečekané a zmatené útržky minulosti.

Jsou tu jen myši a on, pomyslel si. A ovšem mravenci. Ale ti vlastně nic neznamenal. S nimi žádný kontakt navázat nedovedl, přestože jeho tělo, které dostal od psů jako dárek k narozeninám, mělo neobvykle vyvinuté smysly a zcela zvláštní schopnosti, zůstala pro něj Budova naprosto uzavřená. Neměl ani tušení, co se za jejími zdmi vlastně odehrává.

Šel loukou a vzpomínal na onen památný den, kdy odešli poslední psi. Zůstali s ním tehdy mnohem déle, než by to smysl pro konvence nebo prosté věrnost vyžadovaly. Tehdy si je kvůli tomu trochu dobíral, ale teď, po tak dlouhé době, ho to přece jen těšilo.

Tehdy seděl na dvorku a vyhlížel se na sluníčku. Všichni psi přišli k domu na vršek a postavili se před ním do řady.

"Odcházíme, Jenkinsi," prohlásil ten, který stál úplně vpředu.
"Náš svět se stále zmenšuje a my už nemáme dost místa, kde bychom mohli

běhat..."

Jenom kývl hlavou, protože to už dlouho očekával. Divil se, že k tomu nedošlo už dříve.

"A co vy, Jenkinsi?" otázal se pes.

Jenkins zavrtěl hlavou. "Musím tu zůstat," odpověděl. "Moje místo je zde. Musím tu zůstat s Webstery."

"Ale vždyť tu už žádní Websteri nejsou."

"Ale ano," odporoval Jenkins. "Pro vás možné ne, ale pro mně tu jsou stále. Vidím je všude kolem - v domě na konci i tady v těch stromech. Bydleli pod touto střechou, a tady všude se rozléhaly jejich kroky. Pro mne nezemřou nikdy."

Připadalo mu, že to všechno zní nesmyslně, ale psi si to zřejmě nemysleli. Zdálo se mu, že ho dokonce pochopili. Po všechna ta staletí ho vždycky chápali.

Řekl jim, že Websteri jsou tu stále, a tehdy to byla pravda. Ale teď si musel položit otázku, jestli tu stále ještě jsou. Kolik už uplynulo času od té doby, kdy naposledy slyšel kroky ze schodů? Kdy naposledy slyšel zvuk lidského hlasu v obývacím pokoji?

A právě v tuto chvíli, kdy ponořený do vzpomínek přecházel přes louku, uviděl náhle ve zdi Budovy obrovskou trhlinu, asi dva nebo tři kilometry odsud. Trhlinu se klikatila od vrchu zdi dolů, stále se zvětšovala a po její straně se objevovaly další drobné pukliny. Zeď se drolila stále více, úlomky padaly dolů a poskakovaly po louce. Najednou se obě strany podél trhliny zborťily v moři prachu a drobných úlomků. Jenkins zůstal stát a civěl do obrovské díry ve zdi.

Budova, kterou bylo nyní vidět se tyčila jako vysoký kruhový horský masív, jehož špičky tu a tam trčely nad jinak plochou střechou. Ale nic se nedělo: žádní mrvenci, žádní poplašení roboti. Jako kdyby o tom mrvenci nevěděli, pomyslel si Jenkins. Nebo jako kdyby to pro ně nic neznamenal. Jako kdyby pro ně trhlinu v jejich opevnění neměla žádný význam.

Tady se muselo něco stát, řekl si Jenkins s údivem; konečně se v tomto světě něco stalo!

Pomalů, s rozmyslem postupoval k trhlince. Nebylo proč spěchat. Všechno tu bylo pokryto prachem a čas od času padaly další kusy zdiva. Vyšplhal se až k místu, kde se zřítilo zdivo, přešel sut a vkročil do budovy.

Uvnitř nebylo zdaleka tolik světla jako venku, ale úolná tma zde nebyla. Světlo probleskovalo něčím, co by se snad dalo nazvat střechou této podivné stavby. V této části totiž nebylo nic, co by připomínalo poschodí; Jenkins mohl dohlédnout do výšin až k nejvyšším vrcholům Budovy.

Udělal pár kroků a zkameněl překvapením. Budova vypadala na první pohled jako naprosto prázdná, ale záhy se přesvědčil o opaku. Zem tu byla přímo poseta jakýmsi zručnými mraveništi. Všechna měla na vrcholu něco na způsob kovového krytu, matně se blýskajícího v chabém světle ze stropu, a v každém z nich bylo tu a tam vidět malinké "silnice". Zdálo se však, že celé tato miniaturní dopravní síť je nyní k ničemu; silnice byly místy přerušené nebo smazány padajícím materiálem mravenišť. Byly tu i maličké komíny, ale z žádného se nekouřilo; všechny byly téměř dokonale rozpadlé.

A po mravencích nebylo ani vidu, ani slechu.

Jenkins opatrně překračoval trámy, které sloužily jako cesty mezi mraveništi, a postupoval stále hlouběji. Ale všechna další mravenišť byla jako to první - napůlrozpadlá, a neprůjezdné cestv a rozbité komíny. Ani známky života.

A pak najednou uviděl ozdobu, namalovanou na všech krytech a snad poprvé za svůj dlouhý život se hlasitě rozchechtal. To se mu ještě nikdy nestalo; alespoň on, který si zakládal na své pověsti seriózního a věrného robota, si na nic takového nevzpomínal. Ale teď stál uprostřed prázdných mravenišť, křičel smíchy jako blázen a ne a ne přestat.

Poznal Joeovu nohu! Eyle to noha toho šíleného mutanta Jose! Tak dávno už na něho zapomněl! Přece tedy může na něco zapomenout, říkal si. Ale teď si znovu vzpomněl na tuto pověst, které ovšem bylo neprosto pravdivé. Jenže to bylo už tak dávno... Tehdy skutečně existoval mutant jménem Joe. Copak se asi stalo s mutanty, jako byl on? Asi moc ne, říkal si. V té době jich bylo velmi málo a další nevznikli. A svět existoval dál bez nich.

Tedy, přesně tak to nebylo, protože teď tu byli Joeovi mravenci. Podle dávného podání začal experimentovat s mravenci: přikryl mraveniště jakýmsi kopulovitým krytem, točil mravencům a snad jim i jinak pomáhal. Jak, to nikdo kromě mutanta nedovedl pochopit. Změnil mravencům jejich obvyklé životní prostředí a ti jako by zahlédli odlesk slávy, které by mohli dosáhnout. Vytvořili si jakousi svéráznou mravenčí civilizaci i kulturu. Pokud lze u mravenců vzhledem k jejich inteligenci o kultuře vůbec mluvit. Joe se později vrátil a mraveniště rozkopal, jejich kryt rozbořil a zdálo se, že tím přišlo všechno nazmar. A odkráčel se svým cynickým smíchem, který ho tak dobře charakterizoval.

Odešel a o zničené mraveniště se už nestaral. Jenže právě tím, že mraveniště rozkopal, způsobil, že se jeho obyvatelé vydali na cestu slávy. Protože mravenci se od té doby už nikdy nevrátili ke svému primitivnímu způsobu života. Zehájili tvrdý boj, aby si dokázali získané hodnoty udržet. Stejně jako když se v pleistocénní době ledové urychlil vývoj druhu Homo sapiens, konnutí lidského mutanta Jose

urychlilo vývoj mravenčího druhu.

O tom všem Jenkins přemýšlel, když tu se mu mihle hlavou znerokojující myšlenka: Jak to, k čertu, mohli mravenci vůbec vědět? Mohli snad někteří z nich před dávnými a dávnými časy být svědky onoho činu; mohli ho snad pozorovat? Měli snad mravenci nějakého hvězdáře, který viděl ve svém teleskopu, jak přilétla z neznáma - lidská noha? To nedávalo žádný smysl; sotva mohli existovat hvězdáři u mravenců! Ovšem jak je tedy možné, že si ve svém vědomí spojili tuto neznámou věc, která se na ně snesla odnikud na křatičký okamžik, s počátkem jejich vývoje a kultury?

Jenkins zamyšleně potřásl hlavou. Odpovědi se snad nikdy nedočká, říkal si. Ale mravenci přesto pochopili? Jak jinak lze vysvětlit, že na vrcholku každého mraveniště vyobrazili tento mystický obrazec - lidskou nohu? Byl to mystický obrazec, anebo náboženský symbol? Anebo ještě něco jiného, co pro jiného tvora než pro tyto pilné stavitele bylo prostě jakéhokoliv smyslu?

Napadlo ho, jestli toto vědomí o Počátku civilizace nemělo snad něco společného s faktem, že se mravenci zastavili právě zde a že dům Websterů ušetřili. Ale tuto teorii raději dále nerozvíjel, protože byla tak mlhavá, že by sotva byla s to všechno vysvětlit.

Šel dál a pečlivě se vyhýbal všem vybudovaným cestám v mraveništích i mezi nimi. Hledal známky jakéhokoliv života a stále marně. Ani pohyb, ani čelest neneznačoval přítomnost bytí jen jednoho z těch tvoračků, kteří se tu kdysi hemžili.

Všude kolem bylo jen strašidelné ticho a prázdno, ale on kráčet stále dál a doufal, že co nevidět konečně narazí na existenci života. Napadlo ho křičet, ale uvědomil si, že i kdyby tu nějakí mravenci byli, nemohli by ho slyšet. A kromě toho nechtěl v těchto tichých a opuštěných místnostech vyvolávat žádný hluk.

Bylo tu husto a mrtvo.

A mrtvý byl i robot, kterého tu našel.

Jenkins ho našel v jedné z chodeb zedý k mraveništi, kolem kterého procházel. Vypadal jako rozpadlý hadr, pokud se dá něco takového o robotovi vůbec říci. Jenkins zůstal stát jako solný sloup. Tento robot byl mrtvý, o tom bylo stěží pochybovat. V jeho mozku Jenkins nezaznamenal ani stopy činnosti. Jenkinsovi připadalo, že se s tímto poznáním řítí svět.

U všech vědy, přece nikdo neviděl "mrtvého" robota! Jistě, mohou být poškozeni, dokonce bez možnosti jakékoli opravy, ale jejich mozek vždy alespoň nepatrně funguje. On sám se s přícadem "mrtvého" robota za celý svůj předlouhý život nesetkal.

Ale tento robot nepochybně mrtvý byl, a něco mu říkalo, že není

jediný. Mrtví byli všichni roboti, kteří se kdy dali do služeb mravenců. Všichni roboti - a všichni mravenci. Jenom Budova tu zůstala, jako prázdný symbol kulturního omylu, jako symbol jedné zvrácené civilizace.

To ale muselo mít nějaký háček. Bylo to snad tím, že Joe postavil nad mravenci kopuli? Protože kopule byla jakýmsi cílem sama o sobě? Třeba řekli si, že jejich civilizace má za cíl - stavět kopule? Anebo potřebovali kopule, aby dosáhli civilizace?

Jenkins se dal na útěk. A v tu chvíli se s rachotem a skřípotem objevila ve stropě další klikatá puklina.

Proběhl dírou a pędil po louce. Střecha se za ním s hromovým rachotem zřítila. Otočil se a uviděl celou blízkou část Budovy v troskách. Obrovité kusy zdiva zničily zbytky mravenišť a nešetřily ani obrázek kopející nohy na vrcholku.

Potom se otočil a kráčel už beze spřechu k domu Websterů. Ve dvoře se ještě jednou na Budovu podíval. Zdálo se, že se prozatím přestala bortit. Díra ve zdi se ale mnohonásobně zvětšila.

Onoho podzirního dne si řekl, že toto je počátek konce. Byl tady od samého počátku a nyní měl být svědkem Definitivního konce. Znovu ho napadlo, kolik času uplynulo a na okamžik zalitoval, že si přece jenom nevytvořil čísový bod. Lidé dávno odešli, odešli i psi a kromě něho tu nezůstal jediný robot. A teď teď byla řada na mravencích. Země byla opuštěná, netral-li v úvahu těch několik mvšek - a nemotorného robota Jenkinse.

Možné, že v mořích ještě zůstaly ryby nebo jiní mořští živočichové, napadlo ho. Jací asi jsou? Mohli by být inteligentní? To asi těžko, inteligentní tvorevé nevnikali snadno, zato docíti snadno mizeli. Řekl si, že časem třeba přece jen v moři vzniknou, ale v kloubi duše tomu ani nevěřil.

Mravenci žili v jakémsi uzavřeném kruhu. Jejich svět byl naprosto izolovaný. Evi snad nedostatek dalšího prostoru příčinou této neprosté zkázy? Nebo ji způsobila jejich dobrovolná izolace od ostatního světa?

Mravenci existovali od jurského období, tedy již 180 miliónů let, ne-li déle. Celé milióny let před vznikem prvních předků člověka vytvořili mravenci jakýsi společenský řád. V civilizačním postupu se oříliš daleko nedostali. Vytvořili si svůj řád a ten pak zachovávali na neměnném stupni. Ale znamená to, že toto stadium nedovedli překročit anebo se jim prostě nechtělo? Dosáhli určitého stupně jistoty a s ním se spokojili po celé jurské období i po několik dalších miliónů let.

Joeova kopule tuto jistotu a bezpečnost ještě upevnila a tím jim poskytla možnost dalšího vývoje. Pokud se ovšem ukáže, že jsou dalšího vývoje schopni. Ukázalo se, že Joeovy naděje nezklamaly. Přesto však, říkal si Jenkins, pojem bezpečí a jistoty u nich hraje prvořadou roli.

Nikdy neučinili jakýkoli pokus zbavit se ho. Zřejmě je to nikdy nene-
padlo a tato fixní idea bezpečí je nakonec zabila.

V dálce zahřměl výbuch, který se ozvěnou vrátil znovu a znovu.
Zeď se nezadržitelně bortila dál.

Co asi může takový mravenec vůbec cítit? téžal se Jenkins. Co je
může zařít, kromě jejich bezpečí? Jistě, shromežďovali potraviny,
těžili nerosty - ale to byly jen další projevy této posedlosti. Snad
to bylo dokonce jakési náboženství - ta noha na vrololku mraveniště
mohla být i náboženským symbolem. I v duchovní oblasti hledali stále
jen bezpečí.

A co dobytí vesmíru? Možná, že mravenci dobyli vesmír. Vždyt tak
malým tvorům, jakými byli mravenci, muselo připadat celá Země alespon
jako galaxie. Tuto "galaxii" dobyli a c existenci jiných vůbec nepře-
mýšleli. Tím, že dobyli tuto, získali rovněž pocit bezpečí.

"Ale tak tomu přece není," uvědomil si Jenkins. Přikládal těmito
úvahami mravencům lidské myšlení a oni možná uvažovali docela jinak.
Mohli například mít v mozku nějaké vzlaštíní látky, které určovaly
a motivovaly jejich jednání a které byly pro jejich druh charakteris-
tické.

S hrůzou si uvědomil, že při těchto pokusech pochopit mravenčí
myšlení vlastně oživil myšlení lidské. Šel k nejbližšímu křeslu, posadil
se a pozoroval, jak se Bučova hroutí jako domek z karet.

Přece jen tu však člověk něco za sebou zanechal, připomněl si Je-
nkens. Zanechal tu po sobě roboty a psy. Nu, a mravenci, co ti zanechali
světu? Zdělo se, že nic hmatatelného, jen že kdo by to mohl vědět? Člověk
se toho nikdy nedopátrá, řekl si Jenkins. Be ani žádný robot, protože
roboti byli vlastně také lidmi. Nebyli sice z masa a kostí, ale svou
podstatou se v mnohém lidem podobali.

Mravenci si vytvořili svůj způsob života v jurském období /nebo
snad ještě dřív/ a udrželi ho po milióny let v neměnné podobě. Snad
proto museli nakonec ztroskotat. Tak pevně si vtiskli snahu o zachování
stability a bezpečí do svého vědomí, že se z něho už nedokázali vymenit.

"A já?" položil si naléhavou otázku. "Nejsem snad svážen se způsobem
života zmizelých lidí stejně pevně jako mravenci se svým vlastním?"
Žil už téměř milión let /třeba ne tolik, ale rozhodně velmi dlouho/
mimo lidskou společnost - žil jen ve svých vzpomínkách. Nyní si uvědo-
mil, že tímto způsobem jen obnovoval staré zvyky a způsoby.

Jenkins odpočíval ve svém křesle a uvažoval. Poznáni, k němuž dospěl,
ho však dosti znerokojilo a neméně ten fakt, že byl podobných myšlenek
vůbec schopen.

"Nikdy nemůžeme nic vědět," pronesl nehlas. "Nikdy nevíme, kým
vlastně jsme."

Uvelebil s v křesle a přitom ho napadlo, že je to dost zvláštní poloha pro robota. Nemíval ve zvyku sečít; to se zase projevila lidská stránka jeho osobnosti. Zabořil hlavu do dlení a před oči spustil optické filtry, aby ho světlo nerušilo. "Mohl bych teď spát", řekl si, "ale k čemu by to bylo?" A co ten robot u mraveniště... Ba ne, ten robot nespál. Byl nepochybně mrtev. Všechno je naruby, pomyslel si. Roboti přece nemohou spát ani umírat!

Znovu zaslechl hluk. Budova se dál bortila, a na louce se rozezpívala tráva, jak do ní dül vítr. Nestavil uši a snažil se zaslechnout myši v jejich chodbičkách, ale teď právě byly zticha. Cítil, že jsou vzůru. Zřejmě také cítily, že tu něco neklape, protože se skryly do koutku a číhaly.

Vtom najednou zaslechl jiný zvuk. Bolo to nejdříve tiché šumění, které tu nikdy předtím neslyšel.

Rázným pohybem zvedl filtry, prudce vstal - a uviděl přímo před sebou kosmickou loď, které právě přistávala na louce.

Myšky vyděšeně p rchaly k nějakému jistějšímú úkrytu. Loď stanula. Vypadala jako chmýří, které se vznáší těsně nad zemí, dříve než nakonec usedne. Jenkins se prudce zvedl a ztystřil smysly. Nic však nezjistil. Kovový trup lodi byl stejně neproniknutelný jako Budova, dokud se sama nezbortila.

Zůstal stát na dvoře, ztuhlý překvapením. Bylo se také čemu divit! Dodneška se nic neobvyklého nestalo; den mýjel den, rok za rokem, století za stoletím a ničím se od sebe nelišly. Čas plnul jako poklidná řeka, bez obratu i vzruchu. A tu máš - dnes se Budova začala řítit a přistála tu kosmická loď!

V trupu lodi se objevil otvor a z něho kdosi spustil žebřík. Po příčkách sestoupil robot a rázně zamířil k domu Websterů. Zastavil se na zápraží a řekl: "Zdravím vás, Jenkinsi. Věděl jsem, že vás tady najdu."

"Vy jste přece Andrew, vídte?"

Andrew se tichounce zasmál. "None, vy jste na mě nezapomněl..."

"Nikdy na nic nezapomínám," řekl Jenkins. "Vy jste odletěl poslední. Se dvěma dalšími roboty jste sestrojili dokonalou loď a opustili jste Zemi. Viděl jsem vás, jak odlétáte. A co jste tam našli?"

"Dříve jste nám přezdívali divocí roboti," odtušil Andrew. "Že jste si to tehdy mysleli? Že jste nás měli za blázny?"

"Spíše za výstředníky," opravil ho Jenkins.

"A co vy? Nejste vy taky tak trochu...výstřední?" otázal se Andrew. "Žít jako vy - ve snu, ve vzpomínkách... Nejste z toho už unaven?"

"Uneven... To se nedá říci", vydechl Jenkins. "Andrew, mravenčí civilizace je zničena," pokračoval. "Jsou všichni mrtví a Budova se roz-

padá."

"Tím lín pro Josea," prohlásil Andrew. "Tím lépe pro Zemi. Teď už tu není vůbec nic."

"Ale ano. Jsou tu myši," odpověděl Jenkins. "A je tu dům Websterů..."

Vzpomněl si na den, kdy dostal od psů nově tělo jako dárek k narozeninám. Blyštelo se novotou a staré vedle něho vypadalo jako nějaké haraburdí. Žádné kladivo je nemohlo zkroutit, žádný kovář by je nemohl roztavit, bylo odolné proti rzi a především bylo vybavené smyslovým vnímáním, o jakém se mu ani nesnilo. Ještě pořád ho nosil a stále se blýskalo. Stačilo jen trochu vyleštit hrudník, aby na něm zazářila vyrytá písmena: "Pro Jenkinse - od psů".

Viděl, jak lidé odešli na Jupiter a změnili se v cosi nelidského, viděl, jak si Websterové v Ženevě zvolili spánek bez konce, viděl, jak se psi i ostatní zvířata odebrali do světa skřítků a teď byl svědkem, jak vyhynuli mravenci. Překvapilo ho, jak ho poznamenala skutečnost, že mravenci zmizeli.. Jako by tím někdo udělal definitivní tečku za Románem o planetě Zemi.

Jsou tu ještě myši, řekl si. Myši a dům Websterů. A teď ještě /aby byl úplně přesný/ tu stál na louce vesmírný koráb. A tím to končí? Zaplatil už svůj dluh? Měla i věrnost nějaké meze?

"Tam jsou jiné světy," řekl Andrew, "a na některých existuje život. Někde dokonce i život inteligentní. Máme před sebou mnoho práce..

Do světa, kde žili psi již stejně nemohl. Tehdy na počátku odešli Websteri přece jen proto, aby si psi mnohli sami vytvořit a rozvinout svou vlastní kulturu. Aby se jim do toho lidé nepletli. A on, Jenkins, byl přece také Webster. On jim nesměl překážet, nesměl se míchat do jejich záležitostí.

Předstíral, že čas neexistuje a tím hledal zapomnění, ale k ničemu to nevedlo. Přirozeně, vždyť roboti zapomenout nedovedou. Myslel si, že mravenci pro něho nic neznamenal. Jejich přítomnost ho rozčilovala, někdy je dokonce nenáviděl. Bez nich by psi přece neodešli. Ale nyní si uvědomoval, že každý život něco znamená.

Zbyly tu myši. Ale bylo lepší nechat je na pokoji; byli to poslední savci na Zemi. Žádnou péči nepotřebovaly, poradí si samy. Bylo to tak lepší. Postarají se samy o sebe a , i když vůbec nic nevytvoří, nečalo se nic namítat.

"Jen jsme se tu zastavili," řekl Andrew. "Už se možné nevrátíme." V pozadí se zřítíl další kus zdiva a pád střechy, který následoval, bylo slyšet jakoby z nesmírné dálky.

Všechno, co ho tu drželo, byl dům Websterů, který pro něho znamenal jen symbol bytostí, jež kdysi hostil pod svou střechou. Teď to byl jen

kámen, kov a dřevo. Jediný důvod, proč ještě existoval, byl v Jenkinsově vědomí - samoučelný symbol.

Horečně přemýšlel a logika ho dovedla k bolestnému poznání: tedy ho už nikdo nepotřebuje. Kdyby tu chtěl zůstat, bylo by to čistě ze soukromých důvodů...

"Máme pro vás místo," řekl Andrew. "Budeme vás potřebovat."

Dokud existovali mravenci, bylo vše jasné. Ale teď mravenci zmizeli, a co z toho? Stejně je nikdy neměl rád!

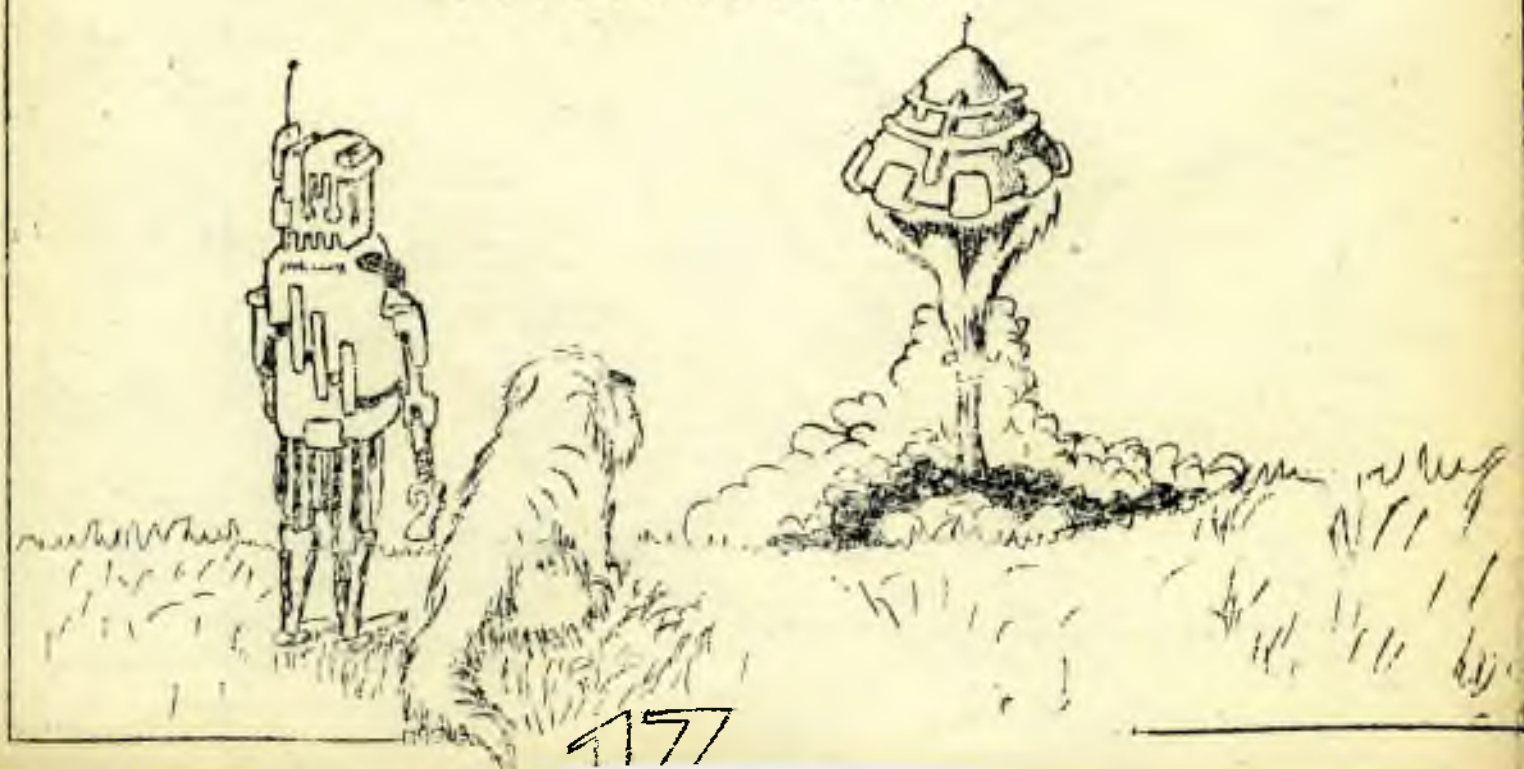
Jenkins se otočil a jako slepý kráčel k domu. S klopýtnutím překročil práh a vstoupil dovnitř. Zdi na něho začaly volat, zaslechl hlasy z předávné minulosti. Poslouchal je a zarazila ho podivná věc. Slyšel hlasy, ale slovům nerozuměl. Dříve pronášely mnoho slov, ale ta zmizela. Jak to, že nezmizely i hlasy? Jaké to bude, až bude dům úplně prázdný? řekl si Jenkins? Věděl však, že už stejně mizí: nebyly už tak jasné a ostré, jak bývaly. V průběhu let se hrot vzpomínek pomalu otupoval.

Dříve znával i radost a nyní mu zbyl už jen smutek. A nebyl to jen smutek nad opuštěným domem; byl to smutek všech věcí na světě, smutek celé Země, smutek neúspěchů i vítězství beze slávy. Během času se všechno kov nakonec rozdrolí, dřevo shnije, i kameny se rozpadnou v prach. Pak dům zmizí úplně a na jeho místě bude jen malý pahorek.

To všechno, protože jsem žil příliš dlouho, pomyslel si Jenkins, a hlavně protože jsem nedokázal zapomenout. Tohle bylo právě nejhorší: on nikdy na nic nezapomene.

Obešel celý dům, znovu překročil práh a přešel přes dvůr. Andrew ho očekával u žebříku, který vedl ke vstupnímu otvoru.

Pokusil se pronést několik slov na rozloučenou, ale nepodařilo se mu to. Evl by rád zplekal, ale roboti plakat nemohou.

Před lety, kdy jsem ještě stačil řečíst všechny sci-fi, které vyšly v češtině a slovenštině, brávil jsem si do vlaku knihu Ivana Izakoviče Cudzie svety. Vydržela mi na mnoho cest, protože jsem pokaždé usnul už po dvou stránkách...

Doba se mění, cestujeme auty, nesaháme číst všechno - místo toho se díváme na televizi a mnozí z nás i na video. Pro ty nejzasloužilejší 'videotelevizní omily' tráví většinu času před obrazovkou tu mám recept na vyléčení tohoto nemoci. Stačí vidět slovenskou televizní inscenaci hry Ivana Bukovčana Tmář božský omyl, vysílanou 2. prosince 1985.

Zmíněnou inscenaci jsem shlédl jen s vypětím všech sil. Televizi jsem nevygнул jen proto, že hra byla inzerována jako sci-fi komedie. Umyslně píšu inzerována, si tu byla použita podle osvědčené Páralovy metody pouze jako kulisa.

Oč flo?

Daniel Gaspar, referent patentového úřadu, se přetřhl prací vejpl. No. vyšetřování probíhá ve stylu amerických gangstérů. Parodie? Snad. Mezitím genialní, leš nezodpovědný profesor Jordan provede poněkud neobvyklou operaci: ke každé půlce přetržence (naštěstí vertikálního) přislátá kde co a získá tak Daniely Gaspary dva. Ale ouha - a tady se dostáváme k myšlenkovému zázemí hry - jedna z půlek postrádá svědomí!

Inscenace nemá v podstatě žádný děj, nepočítáme-li křečovitě naroubované vyšetřování náhodného nevinného svědka, který je zcela nesmyslně viněn z vraždy. Hra je postrkována odtikud nikam - 'neopakovatelnými komediálními scénami, situační komikou s vtipnými dialogy', jak se může otrávený divák dočíst v časopisu Československé televize. Na "brilantní nápad" a vychválenou strukturu hry čeká ovšem marně. Je mu líto herců, času, peněz...

Bratislavská televize nám prostě zase učila medvědí službu - už slyším ty poznámky: "je skifi? To jsou takový ty bláboly, jako bylo tuhle v televizi? Že se na to můžeš koukat..."

-akč-

ARGUS

příloha SUMu pro přátele
vědeckofantastické literatury

Vydává SF klub TERRA
při SSM ČVUT FEL
Praha 6 160 00
Suchbátarova 2

Sestavil J.Kyslík
Technická a grafická spolupráce
P.Bedrna
P.J.Škovský
V.Suberová
J.Čapek
J.Šumárová

Vychází nepravidelně !
Neprodejné !
Neprošlo jazykovou úpravou.
Nevyžádané rukopisy se
nevrací.

Obsah:

	str.
Průřez - povídka	1
C.D. Lemak	6
Epilog - povídka	8
Naše kritika	18
Ludvík 86	19
Filmy	20

Stalo se již dobrým zvykem po celém světě, že ceny a soutěže v různých uměleckých oborech nesou jména významných zesnulých představitelů. K nim zcela nepochybně patří československá cena Ludvík, udělovaná již potřetí fanoušky za nejlepší vědeckofantastická díla vyšlá v předešlém roce, pojmenovaná podle našeho významného autora sci-fi Ludvíka Součka. Inspirací k tomuto názvu byla podle každoročního hlasování amerických čtenářů SF, která nese název Hugo. Když k němu ovšem přidáme ještě příjmení Gernsback, vyloupnese jméno otce SF za velkou louží.

Naš klub byl požádán takřka v hodině dvanácté, aby tento ročník technicky zabezpečil a zorganizoval. Čas na předběžné odeslání anketních lístků do ostatních SF klubů nezbyl. Zbývala tedy jen možnost nouzového uspořádání přímo na pardubickém setkání přátel SF PARKOMU /konal se od 18. do 20. 4. 1986/. "Dobře, teď už to snad zvládneme bez problémů", jsem si říkel den před odjezdem. Vše se ale obrátilo do hororu. Honza Čapek mi náhle sděluje, že stále nemá vytištěné anketní lístky ani vzorové seznamy. Naštěstí jsme dokázali nemožné a v den odjezdu jsme měli již všechno pohromadě. Honza mě určitě ještě proklíná za to, jak jsem ho honil po celé škole.

Na místě naše nedostatky vyřešili pohotově pořadatelé a Petr Miškovský, který spolu s obrazy přivezl mrtvou schránku, jinak kartonovou krabici. Do ní později účastníci ankety házeli své příspěvky. S úderem poledne bylo vše hotovo, s přehledem instalováno. Bohužel nám to zabralo celou vitrínu, takže jsme nemohli vystavit doklady o své činnosti jako měli ostatní. Výsledky jsem s Vlado Štefánikem a Vládou Kejvalem vyhodnocoval v noci a v sobotu odpoledne jsme již měli kompletní výsledky. V jídelně se mi podařilo chytnout Zítka z Tábora, který přivezl vlastnoručně vyrobené ceny Ludvíka /malý dřevěný kvádr na podstavci s nápisem/ Tím bylo všechno zajištěno, abychom se mohli pokochat pohledem na slavnostní předání cen společně s uznáním za literární soutěž o Čepkova Mloka. Nevyspalí zasloužilí členové šli spát a já se musel odebrat k burze knih, kde jsem měl psanou službu. A tak jsem o tom jen slyšel.

Nářků a stesků už bylo dost, skokem přímo k nejdůležitějšímu výsledkům. V kategorii nejlepších zahraničních knih za rok 1985 obdržel Ludvíka Hvězdoslav Herman z redakce slovenského nakladatelství Smena a sestavení sborníku amerických povídek 10 X SCI-FI. Poprvé toto ocenění putuje na Slovensko, určitě ne naposled. Bratři Strugačtí patří dávno ke světové špičce. V anketě se těsně za sebou umístil svazek tří děl pod názvem MILIARDU LET PŘED KONCEM SVĚTA /Svoboda/ a reedice jejich nejúspěšnějšího románu PIKNIK U ČESTY. Vpředu se podle očekávání umístil román Kurta Vonneguta SÍŘENÍ Z TITANU /Práce/, ikdyž není jeho nejzdařilejší. Skoro se propadl dlouho očekávaný sborník z nakladatelství Práce HLEDETE BUDOUCÍHO ČASU, jehož výběr většinou zklamal.

U domácích titulů nebyl tentokrát příliš velký výběr. Nakonec vyhrála nápaditá povídková sbírka Ondřeje Neffa VEJCE NARUBY /M. Fronta/. Sílu české povídky dokazuje i druhé místo, které obsadila antologie sestavená Ivem Železným NÁVRAT NA PLANETU ZEMI /Svoboda/. Pořadí tří nejúspěšnějších knih, které pak už neměly konkurenci uzavírá výběr Součkových povídek HIPPOKRATOV SLIB /Čs. spisovatel/.

V kategorii povídek, kde si člověk obvykle nejlépe pamatuje názvy, dominovala tvorba jednoho autora, O. Neffa. Nejvíce hlasů dostaly povídky NEJVĚTŠÍ VODVAZ V DĚJINÁCH SVANGU a BÍLÁ HŮL RÁŽE 7,62 z již zmíněné sbírky. Čtenářům se líbila i novela VESMÍR JE DOST NEKONEČNÝ, od stejného autora z Návratu na planetu Zemi. Z překladových prací nejvíce zaujala povídka DVESTOROČNÝ ČLOVEK od I. Asimova /10xSF/ a u nás první debut H. Ellisona NEVĚŘTE POZEMŠTANŮM /Hledání bud. času/. Ondřej Neff vedle těchto literárních ohodnocení získal i cenu v mimořádné kategorii za tvůrčí přínos.

Třetí ročník Ludvíka se tedy nakonec přeci jen uskutečnil a to dokonce v roce, kdy by se patron této soutěže dožil kulatého výročí. A nám nezbyvá než se těšit na ten příští.

/pb/

"Návrat do budoucnosti" je název filmové sci-fi komedie s 24 letým Michaelem J. Foxem, který se proslavil v televizním seriálu "Pomoc, budeme dospělí".

Pomocí superauta na atomový pohon, které postavil výstřední vědec, se vrtí žák vysoké školy v Hill Valley, Marty Motly, do minulosti!! Marty seznamuje své rodiče, když byli ještě mladí. Jeho matka se však do něj zamiluje. Teprve ve chvíli, kdy jí chce líbat, uvědomí si, že si přece nemůže začínat se svou vlastní matkou...

Režisérem trampot kolem časových paradoxů je Američan Robert Zemeckis, který se specializuje na veselohry či filmové parodie (Honby za zelenými diamanty, lenot Filu aj.). Populárity filmu dokládá fakt, že loni patřil mezi pár absolutně nejnavštěvovanějších filmů v Anglii, vedle Lamba II a Cremlinu.

Další zajímavostí je producent, dnes již klasik tvůrců SF filmu, Steven Spielberg. Spíše, než režisér (poslední filmy Coonies a Rudé Lily), se v současnosti představuje jako finanční patron svých kolegů. Má asi vrozený talent při výběru cílů. Filmy v jeho produkci slaví stejně velké úspěchy, jako vlastní. Nešťastným byl horor Poltergeist (r. T. Hooper) a kasovním trhákem roku 1985 bylo olivení anglosaských skřítků Gremlins (r. Joe Dante). Sám Spielberg chce natáčet do roku 1990 další tři části neuvěřitelných dobrodružství archeologa Indiana Jonese (u nás Dobytelé ztracené Archy), pokračování E.T. a novou verzi fantastické pohádky Peter Pan.

(mm)

Jeho stejně úspěšný kamarád George Lucas, tvůrce cyklu Starlears, zdánlivě nedává o sobě vědět. Zatím toho stihl hodně. Napsal scénář ke třetí části I. Jonese, pro americkou televizi připravil dva animované seriály Droids a Ewoks a natočil také 12-ti minutový muzikál Kapitán Bo. Věnuje se také často produkci a z kuloárů se k nám dostávají zprávy o začátcích natáčení 7. dílu Star Wars.

Potěšitelnou zprávou pro příznivce Harrisona Forda je, že v létě bude mít v našich kinech premiéru velkofilm Indiana Jones a chrám zkázy.

Podle neověřených zpráv byl zakoupen východoněmecký film Návštěva u Cogha podle povídky S. Gansovského, která vyšla před rokem ve sbírce Černý kámen.

(pb)

Na čem nyní pracuje George Lucas ?

George Lucas je producentem nového loutkového filmu LABYRINT rez. Jima Hensona. Podílí se i na přípravě dvou kreslených seriálů pro americkou televizi. První z nich se jmenuje DROIDS a do hlavních rolí budou obsazeni dva známí roboti C-3PO a R2D2. Ve druhém seriálu se opět objeví chlupatí Ewokové z měsíce Endor.

Lucas pracuje na scénáři dalšího filmu o Indian Jonesovi, který má být natočen letos v létě.

Západoněmecký film JOLY natočil režisér Roland Emmerich, jehož film PRINCIP ARCHY NOEMOVY jsme mohli nedávno vidět v SFK Ada. Tentokrát se jedná o příběh plný mystiky a nadpřirozených sil. Jeho námět vystihuje termín "život po smrti".

Také další snímek natočil západoněmecký režisér . Wolfgang Petersen , tvůrce NEKONEČNÉHO PŘÍBĚHU , se o svém novém filmu "EMERGENCY MINE" vyjádřil jako o směsi Lucase a Bergmana. Příběh vypráví o setkání člověka a mimozemské bytosti, dvou naprosto odlišných charakterů. Petersen se staví za řešení konfliktu bez boje a ničení. Tento film odráží touhu po vzájemném dialogu v současné napjaté mezinárodní situaci.